

Z GEOGRAFIĄ
PRZEZ ŚWIAT

MAGDALENA
JANKUN

SCENARIUSZ LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat

Jak powstaje gleba?

- Adresat: Uczeń klasy I szkoły ponadpodstawowej
- Miejsce: gabinet geograficzny
- Czas realizacji: 1 godzina dydaktyczna

Podstawa programowa

VI. Pedosfera i biosfera: proces glebotwórczy, typy gleb, strefowość i piętrowość gleb oraz roślinności.

Uczeń: 1) przedstawia czynniki i przebieg głównych procesów glebotwórczych, w tym zachodzących na obszarze, na którym zlokalizowana jest szkoła.

Cel ogólny lekcji: zapoznanie uczniów z czynnikami oraz procesami glebotwórczymi.

Kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje cyfrowe.

Cele szczegółowe operacyjne

- omówisz czynniki glebotwórcze i opisziesz ich oddziaływanie;
- wyjaśnisz przebieg głównych procesów glebotwórczych;
- na schemacie wskażesz poziomy glebowe.

Metody/formy pracy

wykorzystanie narzędzi ICT, metoda burza mózgów, poster, metoda „tarcza strzelnicza”, metoda „gadająca ściana”, praca indywidualna, w parach, w grupach oraz całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne

Podręcznik, e-podręcznik do geografii, tablica interaktywna, tablety/komputery, mapa fizyczna świata, atlasy geograficzne, zasoby internetu.

Narzędzia TIK do wykorzystania na tej lekcji: epodreczniki.pl/a/DV4EXUBAh, zasoby internetu.

Przebieg lekcji: Faza wstępna

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej cele lekcji.
2. Prosi o wyjaśnienie terminu gleba. Uczniowie udzielają odpowiedzi odnosząc się do własnej wiedzy oraz do zasobów podręcznika i internetu. Dyskusja dydaktyczna.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie pracują w parach w oparciu o materiał źródłowy. Przygotowują informację o procesach glebotwórczych, w wyniku których powstaje gleba. Przedstawiają na forum klasy opracowane zagadnienie, porównują z innymi parami uczniowskimi.
2. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej przykładowe profile glebowe. Wspólna analiza poziomów glebowych. Wskazanie różnic i podobieństw. Nauczyciel wyjaśnia przyczyny zróżnicowania profili glebowych przykładowych typów gleb.
3. Praca w grupach. Na posterze uczniowie opracowują czynniki glebotwórcze (klimat, skała macierzysta, warunki wodne, rzeźba terenu, czas, rośliny i zwierzęta) w oparciu o różne materiały źródłowe.
4. „Gadająca ściana” – zespoły prezentują wyniki swojej pracy.
5. Praca w parach. Uczniowie wyszukują w atlasach geograficznych mapę dotyczącą gleb w Polsce, odczytują gleby występujące w regionie, w którym znajduje się szkoła. Nauczyciel prosi uczniów o wskazanie czynników glebotwórczych, które miały wpływ na powstanie gleby we własnym regionie. Burza mózgów. Dyskusja dydaktyczna.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel dokonuje oceny pracy jednej wylosowanej grupy. Prosi uczniów o dokonanie samooceny, bierze przy ocenianiu pod uwagę wkład, zaangażowanie i możliwości uczniów.
2. Sposób podsumowania lekcji z uwzględnieniem celów: Quiz – runda bez przymusu. Uzupełnienie słowne niedokończonych zdań: Dziś nauczyłam/nauczyłem się..., Zrozumiałam/zrozumiałem..., Przypomniałam/przypomniałem sobie..., Zaskoczyło mnie ...

Komentarz metodyczn

Scenariusz jest uniwersalny, nie zawiera żadnych barier, może być modyfikowany do pracy z uczniami z SPE oraz może być dostosowany do potencjalnych możliwości uczniów. Scenariusz jest zgodny z wielospecjalistyczną oceną poziomu funkcjonowania ucznia. Zaleca się wykorzystywanie metody „tarcza strzelnicza”, która uwzględnia uczniów z SPE oraz pozwala nauczycielowi na monitorowanie postępów ucznia z SPE. Celem tej metody jest szybkie uzyskanie informacji zwrotnej. Nauczyciel rysuje tarczę na tablicy, którą dzieli na części. Do każdej z nich wpisuje jeden cel. Środek tarczy oznacza osiągnięcie celu. Im większa odległość od środka tarczy, tym dalej jest uczeń od osiągnięcia celu. Każdy z uczniów podchodzi do tablicy i ocenia stopień osiągnięcia celu kropką. W pracy z uczniami z SPE jednym z najprostszych

sposobów jest modyfikacja ćwiczeń, zadań i poleceń, polegająca na dostosowaniu zadań, tak by były one wykonywalne przez uczniów o niższym potencjale i propozycji zadań trudniejszych dla uczniów zdolnych. Nauczyciel powinien stosować różne sposoby pracy z uczniem w odniesieniu do SPE: pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzanie się, że uczeń rozumie, wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów. Przy ocenie ucznia z SPE obowiązuje zasada indywidualizacji. Wystawiona ocena nie może wynikać z porównania osiągnięć z innymi uczniami. Musi być wielostronna. Należy przy jej wystawieniu wziąć pod uwagę indywidualne osiągnięcia ucznia oraz zdobyte nowe umiejętności, wkład pracy, zainteresowanie i aktywność na zajęciach. Nauczyciel powinien stosować ocenianie kształtujące, które eliminuje stres związany z ocenianiem. Powinien udzielać informacji zwrotnej dotyczącej wiedzy i umiejętności uczniów, w tym uczniów z SPE. Stosowanie samooceny między innymi poprzez zaproponowaną technikę „tarcza strzelnicza”. Dobór metod i narzędzi kontroli należy do nauczyciela, bo on zna uczniów najlepiej.